

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Sote Palveluyrittäjät SOTEPA ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Aino Sainio, puheenjohtaja, SOTEPA ry, Nuijamiestentie 7, 00400 Helsinki

aino.sainio@fpf.fi

puh. +358 400 784 515

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Sote Palveluyritykset ry:n hallitus, 24.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Ei esitetystä muodossa. Esitystä tulee muuttaa siten, että se johtaa toimivaan monituottajuuteen sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien tasavertaisuuteen sääntelyssä, hinnoittelussa ja valvonnassa. Lisäksi järjestämislakia tulee muuttaa siten, että asiakkaiden oikeutta valita palveluntarjoajansa parannetaan. Valintaoikeuden on katettava vähintään tietyt perustason tuotteistetut palvelut.

Lisäksi esitystä tulee muuttaa niin, että esityksessä parannetaan asiakkaiden oikeutta valita palveluntarjoajansa. Tämä on toteutettavissa järjestämislakiin tehtävällä kirjauksella, ja valinta-oikeuden on katettava vähintään tietyt perustason tuotteistetut palvelut.

Palvelujen parempi saatavuus ja yhdenvertaisuus ei toteudu ilman sote-maakunnan mahdollisuutta toteuttaa asiakaslähtöisiä ja kustannustehokkaita ratkaisuja parhaalla mahdollisella tavalla kunkin alueen omista lähtökohdista.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Ei tällaisenaan. Saatavuus, vaikuttavuus ja alueellisuus paranevat lisäämällä sote-maakunnille monituottajamalli pelastustoimen järjestämisen pääasialliseksi tai vähintään vaihtoehtoiseksi toteuttamiskeinoksi pois lukien terveydenhuollon ensihoito ja kaikki potilassiirrot.

Jos järjestämisvastuuta ei eriytetä palvelutuotannosta ensihoidossa, on vaarana kyseisten palveluiden tuotannon toteuttaminen sote-maakunnan omana työnä. Maakunta pitää velvoittaa monituottajamallien kehittämiseen ja ensihoitoyritysten ja myös ensihoidon ja vastaavien kehitteillä olevien palveluiden hyödyntämiseen.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei.

Lausunnolla olevan esityksen mukaan väliaikaishallinto muodostuu viranhaltijoista ja

sille on määritelty tehtäväksi muun muassa voimassa olevien ostopalvelusopimusten arviointi ja tehdä esityksiä kyseisten sopimusten mitätöinnistä.

Tällainen esitys on käsityksemme mukaan perustuslain ja kansalaisten oikeustajun vastainen. Yritystoiminta käy mahdolliseksi, jos sopimusoikeutta ruvetaan muuttamaan yhden osa-alueen, sote-uudistuksen, vuoksi. Sopimusten sitovuudesta on pidettävä kiinni, Pacta sunt servanda.

Yritysten toiminta perustuu sopimukseen, kuten kaikki muukin yhteiskunnan toiminta. Jos sopimukset voidaan yhtäkkiä mitätöidä, uusien yritysten perustaminen ja houkuttelevuus Suomeen käy mahdolliseksi. Tällöin ei tule uusia työpaikkojakaan ja niistä yrityksistä, joiden sopimukset mitätöitäisiin, työpaikat loppuvat.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei [Maakunnalle esitettävä oikeus harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa sosiaali- ja terveystoimeen ja pelastustoimeen liittyvissä tukipalveluissa on huolestuttava kehityssuunta palvelumarkkinoiden kehittymiselle ja yrittäjyydelle. Tämä edistäisi varsin laajasti julkisen sektorin keskinäistä yhteistyötä kilpailutusvelvoitteen ulkopuolella, mikä ei ole kansalaisten edunmukaista, eikä voi olla lainsäädännön tavoitteena. Esityksen ilmeisenä vaarana on, että julkinen sektori paisuu ja vie paitsi resursseja sekä myös tilaa yrittäjyydeltä ja monituottajamallien kehittämiseltä. Tämä johtaa helposti monopolistisiin tuotantorakenteisiin ja sitä kautta tehottomuuteen ja tuottavuuden laskuun. Sote-maakunnalle aiottu rajattu yleinen toimivalta tukipalveluissa tulee poistaa.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädeettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei pääosin [Sote-maakuntien määrän tulisi olla sellainen, ettei tarvetta sote-maakuntien yhteistyölle pitäisi juurikaan muodostua erikoissairaanhoidon erityisvastuutehtäviä lukuun ottamatta. Julkisen sektorin yhteistyöllä on taipumus paisuttaa julkista sektoria ja monimutkaistaa järjestäjävastuita. Suhtaudumme kriittisesti sote-maakuntayhtymiin sekä sote-maakuntayhtymien liikelaitoksiin. Verovaroilla kustannetun julkisen tai julkisomisteisen toimijoiden yhteistoiminta heikentää kilpailuneutraliteettia, eli tasapuolista kilpailuasetelmaa yksityisen ja julkisen sektorin harjoittaman elinkeinotoiminnan välillä. Suurin huolestus on se, että sote-maakunnan ja sitä myötä myös niiden yhteistoiminnan toimialana voivat olla myös tukipalvelut (yhtymät). Myös sote-maakunnan liikelaitoksen sallitut toimialat on varsin löysästi rajattu, joten se vaatii täsmennystä lainsäädäntöön. Muilta osin SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Esitetty taloudenohjausmekanismi ei sisällä kannusteita tuottavuuden parantamiseen. Yksi merkittävä ja hyväksi havaittu keino tuottavuuden parantamiseen on tuottajien välisen kilpailun lisääminen. Maakunnan kannattaa huolehtia siitä, että siellä on jatkossakin tervettä, kaiken kokoista sote-yrittäjätoimintaa. Tällä tavoin maakunnassa säilyy valintamahdollisuus palvelujen tuottamiselle myös lähipalveluna ja kilpailuttamiselle. Sote-järjestämislain 11§:n palvelustrategiaan tulee lisätä

muiden velvoitteiden rinnalle yksiselitteinen velvollisuus palveluiden tuotannon kustannusten seuraamiseen. Pykälään liittyy yksityiskohtainen yksityisten palveluntuottajien käyttöön ja kustannuksiin sisältyvä seurantavelvoite. Samaa tulee edellyttää maakunnan itsensä tuottamilta palveluilta.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei [Julkisen taloutemme kestävyuden näkökulmasta keskeistä on se, miten rajalliset resurssit pystytään käyttämään parhaalla mahdollisella tavalla välttämättömiä sote-palveluita tarvitsevien kansalaisten hyväksi. Esitys ei sisällä selkeätä kustannusten hillinnän tavoitetta. Tällöin on vaarana, että ei saavuteta sote-uudistuksen yhtä keskeistä tavoitetta eli kustannuskasvun taittamista julkisen talouden kestävyuden turvaavalle tasolle. Sote-maakunnat täytyy velvoittaa tekemään kustannuslaskentansa valtakunnallisesti yhtenäisen mallin mukaan ja ilmoittamaan oman palvelutuotantonsa todelliset hinnat. Kun hinnat ovat läpinäkyviä, voidaan vertailla, miten kukin maakunta on pystynyt järjestämään vastuullaan olevien palveluiden tuotannon verrattuna muihin maakuntiin ja yksityisten palveluntuottajien hintoihin samoista palveluista. Monikanavainen rahoitusmalli pitää säilyttää, koska se kohdentaa rahoituksen juuri siihen toimintaan, mihin rahat on tarkoitettu. Yleisrahoituksen ongelmana on, että raha ei kohdennu täsmällisesti. Muilta osin SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

On myönteistä, että maakuntalain 15. luku eli kilpailuneutraalisääntely on mukana. Se pitäisi (kuten kuntalakikin), kirjoittaa terävämmäksi, jotta neutraliteettirikkeisiin pystytään puuttumaan nopeammin.

Esitämme, että kilpailuneutraalisääntely kirjataan kieltoperiaatteeseen nojautuvaksi, kuten kilpailunrajoitussääntelykin nyt kilpailulaissa on. Kieltoperiaate mahdollistaa terveen kilpailun tehokkaamman toteutumisen.

Muilta osin SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Nykymuodossaan lainsäädäntö mahdollistaa investointien osalta alueellisen osaoptimoinnin. Ehdotetun maakuntalain pitää antaa samat mahdollisuudet.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei [Maakunnan palvelustrategiassa pitää olla selvä rooli myös pk-yrittäjyydelle. Lakiluonnoksissa näin ei ole. Lakiesityksen suurimpia ongelmia on, että monituottajamallia toteuttavat kirjaukset puuttuvat täysin. Lakia pitäisi korjata Suomen Yrittäjien lausunnon mukaisesti: 1) lisäämällä järjestäjälle velvollisuus tarjota asiakkaalle palveluseleitä, 2) lisäämällä järjestäjän velvollisuutta ottaa käyttöön erilaisia henkilökohtaisen budjetin malleja, 3) kannustamalla vahvemmin järjestämisen ja tuottamisen erottamiseen, sekä 4) velvoittamalla sote-maakuntaa huolehtimaan palvelumarkkinoiden kehittämisestä ja toimivuudesta. Sote-maakunnan keinoina tähän ovat palveluseleiden ja henkilökohtaisten budjettien ohella julkiset hankinnat, jakaen hankinnan pienenpiin osiin ja useammille eri palveluntarjoajille. Julkisen sektorin asiakkuuksien merkitys korostuu tavanomaista enemmän kaikilla sote-toimialoilla, erityisesti sosiaalipalveluissa ja kuntoutuksessa. Sote-maakunnilla voisi olla merkittävä rooli palvelumarkkinoiden kehittämisessä yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Ainoastaan palvelumarkkinoiden kehittäminen maakunnan strategian yhteydessä on mainittu luonnoksessa. Ei riitä, että maakunta vain kehittää markkinoita, maakunnan on tarvittaessa luotava markkinat sekä kehitettävä ja ylläpidettävä niitä yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Monikanavaisesta rahoituksesta ei pidä luopua, koska sen poistaminen yksipuolistaa palvelutarjontaa ja johtaa pahimmillaan siihen, että erityisesti lähipalveluja tarjoavien yritysten toiminta käy mahdottomaksi, jolloin palvelut ja työpaikat kunnista häviävät.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei [Palvelujen saatavuus on perustunut 2000-luvulla ns. Monituottajamalliin. Palvelujen järjestämisestä vastanneet kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa turvatakseen palvelujen saatavuuden ja tehostaakseen palvelutuotantoa. Tämä on toiminut hyvin. Sote-palveluiden järjestämisvastuu määritellään sote-maakunnille yksiselitteisesti 8 pykälässä. Tämä järjestämisvastuu on maakunnan tärkein tehtävä. Sen myötä voidaan turvata kyseisten palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Palveluiden saatavuutta voidaan parantaa vain hyödyntämällä mahdollisimman tehokkaasti kaikkia käytettävissä olevia resursseja, myös yksityissektoria, niiden tuottamiseksi. Tämä takaisi sen, että julkisesti rahoitettujen palvelujen olisivat nykyistä huomattavasti paremmin jokaisen saatavilla. Esityksen mukaan uudessa sote-järjestelmässä halutaan asettaa julkisen sektorin eli sote-maakunnan oma palvelutuotanto etusijalle – jopa suosia sitä muiden kustannuksella. Tämä johtaa tehottomuuteen ja kustannusten kasvuun ja on lisäksi yleisen oikeustajun vastainen. Järjestämislailla sidotaan sote-maakuntien käsiä rajoittamalla niiden mahdollisuuksia parhaan mahdollisen palvelutuotantorakenteen etsimiseksi. SOTEPA ry kannattaa Suomen Yrittäjien esittämää velvoittavuutta monituottajamallin kehittämiseen. Monituottajamallin lisäksi sote-maakunnalle pitää asettaa lakisääteinen velvoite noudattaa valtakunnallisesti yhtenäistä ja vertailukelpoista kustannuslaskennan mallia omassa tuotannossaan. Tämä mahdollistaa tuottajien palveluiden vertailtavuuden sekä paremman tulosseurannan. Tällöin myös tuottajille maksettavat korvaukset on asetettavissa oikealle tasolle. Ostopalveluihin ehdotettava hankintasääntely sisältää korkeat ja päällekkäiset vaatimukset yksityisille palveluntuottajille. Sääntelyyn tulee kirjata sote-maakunnalle velvoite toteuttaa hankintoja pienempinä osina ja kannustaa siihen, että myös pieniltä pk-yrityksiltä ostetaan palveluja. Vastapainoksi osaa sote-maakunnan hankkijalle ja hankinnalle asetetuista vaatimuksista voidaan keventää.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Yritysten rooli on jätetty niin ahtaaksi, että nyt niissä olevat osaamisresurssit jäävät pääosin hyödyntämättä. On riski, että erityisesti pienissä yrityksissä työskentelevät osaajat jäävät pääasiassa itse maksavien asiakkaiden palveluiden tuottajiksi. Tämä ei ole omiaan lisäämään kansalaisten yhdenvertaisuutta palveluiden saatavuuden suhteen.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei [Maakuntien itsenäisesti tekemät ostopalvelut pitää mahdollistaa. Alihankinnasta ja siten yhteistyöstä yksityissektorin kanssa tulee liki mahdotonta, jos maakuntien itsenäisyys estetään. Esitys olisi tavoitteen kannalta parempi, jos järjestäminen ja tuottaminen eriytetään lain tasolla. On silti myönteistä, että maakunta voi päättää eriyttämisestä alueellaan. Tämän mahdollisuuden pitää näkyä velvoittavasti myös pykälätasolla. Ehdotamme, että tämä mahdollisuus kirjataan selvästi ja velvoittavasti.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei [12 § ja 12a §:n sääntely eivät ole tarkoituksenmukaisia. Ylimoitettu sääntely voi johtaa tilanteeseen, missä julkiset hankinnat jäävät virheiden pelossa tai hallintotaakan vuoksi tekemättä, ja päädytään suosimaan julkista tuotantoa tai vain suuria sote-yrityksiä tai julkisomisteisia yhteisöjä. Maakuntien pitää tehdä myös pienivolyymisia sote-palveluhankintoja pieniltä yrityksiltä. Mahdollisuuksia hyödyntää ostopalveluita ei ole syytä rajoittaa esitetyllä tavalla. On hyvä muistaa, että Suomessa on yli 18 000 sote-yritystä, joista yli 9/10 on enintään 4 hengen yrityksiä. Esim. fysioterapian ja psykoterapian aloilla on myös paljon yksinyrittäjiä, jotka tälläkin hetkellä tuottavat palveluja myös julkiselle sektorille. Tämä mahdollisuus pitää säilyttää myös maakunnissa kautta maan.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei [Vaatimukset ovat: 1. Riittävä osaaminen, 2. taloudellinen kantokyky, 3. palveluntuottajalla palveluksessaan sote-ammattihenkilöstö, 4. muut riittävät toimintaedellytykset Sote-järjestämislaki ei saa olla ristiriidassa hankintalain kanssa. Ehdotamme selvää kirjausta, että sote-palveluhankinnoissa noudatetaan sote-järjestämislakia ja muissa hankinnoissa hankintalakia. Sote-maakunnan oikeutta määrittää itsenäisesti lain tasoa kovempia vaatimuksia ei pidä sallia. Sote-maakunta on hankintayksikkö, ja hankintalain mukaan sillä on muilta kuin sote-palveluhankinnoiltaan mahdollisuus vaatia haluamiaan vähimmäisvaatimuksia, kunhan nämä liittyvät hankinnan kohteeseen tai toteuttavat ympäristö- tai sosiaalista vastuuta. SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei [Alihankintana tuotetut palvelut ovat hyvä ja monipuolinen keino turvata palveluiden saatavuus. Pykälän vaatimukset eivät edistä alihankinnan hyödyntämistä, vaan pikemmin rajaavat alihankinnan käyttömahdollisuuksia. Pykälässä esitetyt alihankinnan vaatimukset heikentävät erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin.]

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

SOTEPA ry toteaa, että järjestämislaki sitoo maakuntien kädet tavalla, joka kohtuuttomasti rajoittaa mahdollisuuksia järjestää hyvät ja joustavat palvelut maakunnan asukkaille lähellä kotia.

Pienet palveluntuottajat on huomioitava. Sote palveluntuottajina on tuhansia pieniä palveluntuottajia ympäri Suomea. Noin 90 % yrittäjistä on naisia, joten kaikki sote-palvelujen järjestämistä vaikeuttava lainsäädäntö on suora isku naisyrittäjyyttä vastaan. Naisyrittäjissä on paljon yksinyrittäjiä, mutta myös satoja 1-5 henkilöä työllistäviä yrityksiä.

Mikäli järjestämislaki tehdään vain muutamaa suuria, monikansallista palveluntuottajaa tai julkista palveluntuottajaa varten, se iskee pahiten lähipalveluja tuottaviin naisyrittäjiin ja heidän työntekijöihinsä, jotka myös ovat 90 prosenttisesti naisia.

16 §:n osalta SOTEPA ry toteaa, että kohta, jossa yksityisen palveluntuottajan tekemältä alihankinnalta edellytetään, että se on vain täydentävää, tulee poistaa. Lähipalvelut on järkevää jatkossakin ostaa lähellä asiakkaita toimivilta palveluntuottajilta, joka on kustannustehokas malli valtiolle ja maakunnille. Lisäksi malli on laadukas lähipalvelu asiakkaille (esim. halvausten, leikkausten ja onnettomuuksien jälkihoito ja kuntoutus).

Myös merkittävä osa ensihoidosta ja potilassiirroista on kustannustehokasta hoitaa edelleen lähipalveluna paikallisten yritysten toimesta.

Muilta osin SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon tämän kohdan osalta.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaiasta.

Yleistä

SOTEPA ry toteaa, että järjestämislaki sitoo maakuntien kädet tavalla, joka kohtuuttomasti rajoittaa mahdollisuuksia järjestää hyvät ja joustavat palvelut maakunnan asukkaille lähellä kotia.

Maakuntien itsehallintoon pitää sisältyä oikeus päättää siitä, haluaako maakunta tuottaa palvelut itse tai ostaa yksityisiltä palveluntuottajilta. On oikeusvaltion periaatteen vastaista, että kansan valitsevat maakuntahallinnon päättäjät joutuisivat alistamaan yksityiset ostopalveluhankintansa ministeriöiden virkamiesten päätettäväksi – ja vieläpä joka vuosi! On yleisen oikeustajun vastaista, että kansan valitsemilla maakunnallisilla luottamushenkilöillä ei olisi itsenäistä päätösvaltaa maakunnan talouteen suuresti vaikuttaviin päätöksiin.

Maakuntien ja yritysten on voitava tehdä pitkäaikaisia suunnitelmia, jotta talous ja sote olisivat kestäväällä pohjalla. Jos maakunnan ostopalvelut olisivat kerran vuodessa katkolla, yritykset eivät uskaltaisi työllistää ja maakunnat joutuisivat suuriin vaikeuksiin, kun eivät pystyisi ennakoimaan maakunnan kehitystä ja tulevaisuutta.

Pienet palveluntuottajat huomioitava

Sote palveluntuottajina on tuhansia pieniä palveluntuottajia ympäri Suomea. Noin 90 % sote-yrittäjistä on naisia, joten kaikki sote-palvelujen järjestämistä vaikeuttava lainsäädäntö on suora isku naisyrittäjyyttä vastaan. Naisyrittäjissä on paljon sote-yksinyrittäjiä, mutta myös satoja 1-5 henkilöä työllistäviä yrityksiä.

Mikäli järjestämislaki tehdään vain muutamaa suuria, monikansallista palveluntuottajaa tai julkista palveluntuottajaa varten, se iskee pahiten lähipalveluja tuottaviin naisyrittäjiin ja heidän työntekijöihinsä, jotka myös ovat 90 prosenttisesti naisia.

Mikäli lakiehdotusta ei näiltä osin korjata, maakuntauusitusta ei pidä tehdä.

Muuten SOTEPA ry yhtyy tämän kohdan osalta myös Suomen Yrittäjien lausuntoon.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaiasta

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Lakiin on lisättävä palveluntuottajamarkkinan toimivana pitäminen ja monituottajamallin hyödyntäminen. Tämä tehostaa palveluntuotantoa ja pitää pieniä yrityksiä markkinoilla. Kun palveluntuottajat ovat neuvotteluvoimaltaan järjestäjää eli sote-maakuntaa vähäisempiä, on palveluntuottajien sopimusohjaus helpommin toteutettavissa.

Pelastustoimen osalta pääosin ok. Terveystenhoito ei kuulu Pelastustoimen toimintavaltaan.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei [Pelastustoimen tehtävissä ei käsityksemme mukaan ole saatavissa synergia- tai tehokkuushyötyjä yksikkökokoja kasvattamalla. Keskittämällä toimintoja välimatkat yksiköstä pelastustehtäviin saattavat pidentyä, mikä on kansalaisten terveyden kannalta suuri haitta.]

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ei kantaa.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Ei kantaa.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Ei kantaa.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin [Väliaikaisten toimielinten tulee valmistelussa ottaa huomioon erilaisten sidosryhmien ja yksityisten palveluntuottajien edustus.]

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai

tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei [Esitys ulkoistamissopimusten mitätöimisestä on käsityksemme mukaan perustuslain ja lisäksi kansalaisten oikeustajun vastainen. Yritystoiminta käy mahdottomaksi, jos sopimusoikeutta ruvetaan muuttamaan yhden osa-alueen, sote-uudistuksen, vuoksi. Sopimusten sitovuudesta on pidettävä kiinni, Pacta sunt servanda. Yritysten toiminta perustuu sopimukseen, kuten kaikki muukin yhteiskunnan toiminta. Jos sopimukset voidaan yhtäkkiä mitätöidä, uusien yritysten perustaminen ja houkuttelemisen Suomeen käy mahdottomaksi. Tällöin ei tule uusia työpaikkojakaan ja niistä yrityksistä, joiden sopimukset mitätöitäisiin, työpaikat loppuvat. Kokonaisulkoistuksissa on jatkossa varmistettava se, että markkinoille pääsyyn ei tule ylitsepääsemättömiä esteitä myöskään pienille palveluntuottajille. Tämä voidaan varmistaa velvoittamalla maakuntia kilpailuttamaan hankintoja pienemmissä osissa. Jatkossa on tärkeää, että sote-palveluita ja niihin liittyviä kuljetus-, tuki- ym. palveluita järjestetään monituottajamallilla: hankkien pieninä osina, tarjoten asiakkaille valintaoikeutta ja pienille yrityksillä mahdollisuuksia tulla mukaan palveluntuottajiksi. Pienen yrityksen luontevin sopimuskumppani on asiakas tai oma sote-maakunta. Jos välissä on suurempia osapuolia, kasvaa todennäköisyys, että pienen yrityksen asema sopijapuolena heikkenee.

SOTEPA ry yhtyy muilta osin Suomen Yrittäjien lausuntoon.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Uudistusehdotus on valmisteltu huolimattomasti ilman yritysvaikutusten arviointia. Voimaanpanon aikataulu on liian tiukka ilman lakiesityksiin tarvittavia välttämättömiä muutoksia ja täydennyksiäkin.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Uudistusesityksen taloudellisten vaikutusten arviointi on vielä keskeneräinen. Siksi rahoitusratkaisuun on vaikea muodostaa kantaa.

Nyt esitetty sote-maakuntien rahoitusratkaisu ei tue riittävästi uudistuksen tavoitteita, sillä se ei hillitse tarpeeksi kustannusten kasvua.

SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Ei kantaa.

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyt verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

ei pääosin [Verotusoikeuden täytyy pysyä vain kunnilla ja valtiolla, ei maakunnilla.]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei pääosin.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Ei kantaa.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla

säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei kantaa.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei pääosin [Läpinäkyvyyden takaamiseksi tarvitaan eriytetyn kirjapitovelvoitteen lisäksi velvoite noudattaa valtakunnallisesti yhteistä kustannuslaskentamallia sote- ja pelastustoimen tehtävissä. Tämä velvoite tulee asettaa koskemaan kaikkia muitakin sote-maakuntia.]

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Ei kantaa.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Ei kantaa.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

ei pääosin [Liian monta maakuntaa: Läänejä yhdisteltiin, miksi mennään historiassa taaksepäin? Mikäli maakunnat eivät kykene vastaamaan tehtävistään, julkisen talouden näkökulmasta tulee olla selkeämpiä keinoja ohjata maakunta tuottamaan palvelunsa kustannustehokkaammin.]

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Ei kantaa.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Palkkaharmonisaatio tulee aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia. Tämä tulisi huomioida lain talousvaikutusten arvioinnissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan tulee kohdistua palveluiden laadun ja sisällön valvontaan ja olla sama sekä julkiselle että yksityiselle palvelulle. Nämä lakiesitykset eivät paranna tilannetta tältä osin vaan paremmin vaikeuttavat esimerkiksi siten, että aluehallintovirastolla tulisi olemaan oikeus puuttua maakunnan toimintaan vain kanteluiden kautta.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin

vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämistä vastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Yritysvaikutusten arviointi on lakiluonnoksissa toteutettu erittäin puutteellisesti. Suorastaan hämmästyttävää on se, että yritysvaikutuksia on arvioitu vain nykyisten kokonaisulkoistusten mitätöinnin osalta niihin yrityksiin, jotka näitä kokonaisulkoistuksia nyt hoitavat.

Esitys ei tunnista laisinkaan monipuolista, paikallista palvelutuotantoa, työllisyyttä ja elinvoimaa ylläpitäviä pk-yrityksiä. Hallituksen lopullisessa esityksessä tulee arvioida vaikutukset 18 000 alan yritykselle ja niiden henkilökunnalle sekä terveyden edistämisen osalta laajasti myös sotehy-palveluketjussa olevien yritysten toimivuus kuntatasolla.

Palkkaharmonisaatio on yksi suurimmista uudistuksen kustannuksista. Asian mittaluokasta huolimatta palkkaharmonisaation vaikutuksia on arvioitu lakiluonnoksen vaikutusarviossa vain pintapuolisesti. Vaikutusarviossa palkkojen harmonisointi 9. desiiiliin aiheuttaa noin 560 milj. euron kustannukset, jotka jakautuvat useammalle vuodelle. Palkkojen korotuksista aiheutuvat kustannukset jäävät luonnollisesti myös pysyviksi. Palkkaharmonisaation kustannuksia olisi ehdottomasti arvioitava laadukkaammin, esim. sote-maakunta- ja vuosikohtaisesti eri skenaarioilla.

Vaikutusarviossa esitetty 60 milj. kustannus palkkojen harmonisoimisesta mediaaniin on täysin harhaanjohtava, koska lähtökohtaisesti ammattiryhmien palkat määräytyvät sote-maakunnassa kalleimman kunnan mukaan, ellei toisin säädetä tai sovita. Kustannus voi siis olla jopa suurempi, kuin lakiluonnoksen hyvin karkea 560 miljoonan euron arvio. Tämän takia laadukkaampaa arviota tarvitaan ehdottomasti. Isäksi ostopalvelujen rajaamisen ja mitätöimisen vaikutukset palvelujen paikalliseen/alueelliseen saatavuuteen ja kustannuksiin puuttuvat täysin.

Ostopalvelujen ja ulkoistusten rajaaminen voi tuoda hyvin merkittäviä alueellisia ja paikallisia muutoksia, joita on sote-palvelujen riittävyyden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta on ehdottomasti tarkasteltava vaikutusarvioinnissa.

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Pitää tehdä selkeät, läpinäkyvät laskelmat ICT- ja tiedonhallinnan muutuskustannuksista.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Julkisen sektorin tulee hyödyntää yksityisellä sektorilla tehtyjä investointeja ”ICT- ja digiasioissa” eikä käyttää veronmaksajien varoja erilaisten järjestelmien kehittämiseen elleivät ne ole strategisesti tai huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä.

a) vuosina 2021-2022?

Palkkaharmonisaatio aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Tätä ei ole huomioitu riittävällä tavalla talousvaikutusten arvioinneissa. Myös esitetyt ulkoistussopimusten purkamiset ja mahdolliset mitätöinnit aiheuttavat ennalta arvaamattomia lisäkustannuksia.

Tähän liittyviä lainsäädännön muutoksia ei pidä tehdä.

b) vuosina 2023-2024?

Palkkaharmonisaatio aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Tätä ei ole huomioitu riittävällä tavalla talousvaikutusten arvioinneissa. Myös esitetyt ulkoistussopimusten purkamiset ja mahdolliset mitätöinnit aiheuttavat ennalta arvaamattomia lisäkustannuksia.

Tähän liittyviä lainsäädännön muutoksia ei pidä tehdä.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Palkkaharmonisaatio aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Tätä ei ole huomioitu riittävällä tavalla talousvaikutusten arvioinneissa. Myös esitetyt ulkoistussopimusten purkamiset ja mahdolliset mitätöinnit aiheuttavat ennalta arvaamattomia lisäkustannuksia.

Tähän liittyviä lainsäädännön muutoksia ei pidä tehdä.

a) vuosina 2021-2022?

SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon: Tätä on tarpeetonta arvioida tässä vaiheessa. On erittäin poikkeuksellista, että vasta valmisteilla olevan lainsäädännön perusteella edes pohditaan omaisuudensuojaan ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä kysymyksiä. Tämänkaltainen valmistelu on omiaan heikentämään yksityisen sektorin kiinnostusta investoida sote-palveluiden tuottamiseen.

b) vuosina 2023-2024?

SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon: Tätä on tarpeetonta arvioida tässä vaiheessa. On erittäin poikkeuksellista, että vasta valmisteilla olevan lainsäädännön perusteella edes pohditaan omaisuudensuojaan ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä kysymyksiä. Tämänkaltainen valmistelu on omiaan heikentämään yksityisen sektorin kiinnostusta investoida sote-palveluiden tuottamiseen.

c) vuodesta 2025 alkaen?

SOTEPA ry yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon: Tätä on tarpeetonta arvioida tässä vaiheessa. On erittäin poikkeuksellista, että vasta valmisteilla olevan lainsäädännön perusteella edes pohditaan omaisuudensuojaan ja elinkeinon harjoittamiseen liittyviä kysymyksiä. Tämänkaltainen valmistelu on omiaan heikentämään yksityisen sektorin kiinnostusta investoida sote-palveluiden tuottamiseen.

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

Tässä vaiheessa mahdotonta arvioida. Jos sopimuksia mitätöitäisiin vastoin oikeustajuaamme, korvaukset tulee maksaa täysimääräisesti palveluntuottajille.

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Tässä vaiheessa mahdotonta arvioida.

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

Kaikkeen edellä mainittuun valmisteluun tulee ottaa mukaan myös yksityiset palveluntuottajat ja tahot niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin. Tällä hetkellä yksityisen sektori on pääsääntöisesti suljettu pois valmistelusta.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Ei kantaa.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Ei kantaa.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Pidämme tärkeänä, että sote-uudistuksen yhteydessä valmistellaan ja otetaan käyttöön laki, joka tuo samalle viivalle julkisen ja yksityisen palveluntuotannon sääntelyn. Edellisellä vaalikaudella kaatuneessa sote-esityksessä tällainen palveluntuottajalaki oli valmisteltu.

Palveluntuottajalaki tarvitaan yhä, sillä nykytila ei ole tyydyttävä. Julkinen sektori saa etumatkaa yrityksiin. Esimerkiksi työvoiman osaamis- ja kokemusvaatimuksissa julkinen sektori käyttää omassa palveluntuotannossaan opiskelijoita tai vastavalmistuneita, mutta järjestämässään palveluissa vaatii korkeampaa kokeneisuustasoa yritysten kautta palvelua antavilta henkilöiltä. Tilanne on joskus sopimusten mukainen ja joskus ei, mutta tasapuolinen tilanne ei ole, sillä osaajapulasta kärsii koko sote-ala. Emme ota tällä kantaa siihen, mitä olisi oikea kokemustaso.

Valvonta ei tällä hetkellä toteudu julkisen sektorin oman tuotannon osalta.

Keskeistä jatkovalmistelussa ovat seuraavat tekijät:

1. Palvelustrategia
2. Yhteinen kustannuslaskentamalli ja mallien läpinäkyvyys
3. Asiakkaalle valintaoikeus tai valintamahdollisuus
4. Maakunnalle oikeus erottaa järjestäminen ja tuottaminen toisistaan
5. Palvelusetelin arvostuksen pohja kestäväksi. Lisäksi henkilökohtaisen budjetoinnin malli tulee ottaa yhdeksi asiakaslähtöiseksi työkaluksi
6. Monituottajamalliin tähtäävät keinot.

SOTEPA ry yhtyy tämän kohdan osalta Suomen Yrittäjien lausuntoon:

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei kantaa.

Sainio Aino
Sote Palveluyrittäjät SOTEPA ry